

Faktaark – oversigt

8. maj 2012

1. Konkurrenceevne
2. Arbejdsudbud
3. De offentlige finanser
4. Initiativer på kort sigt
5. Initiativer på langt sigt
6. Reformbidrag og anvendelse i 2020
7. Beskæftigelsen kan stige svarende til 180.000 personer
8. Privat og offentlig beskæftigelsesvækst

Faktaark

8. maj 2012

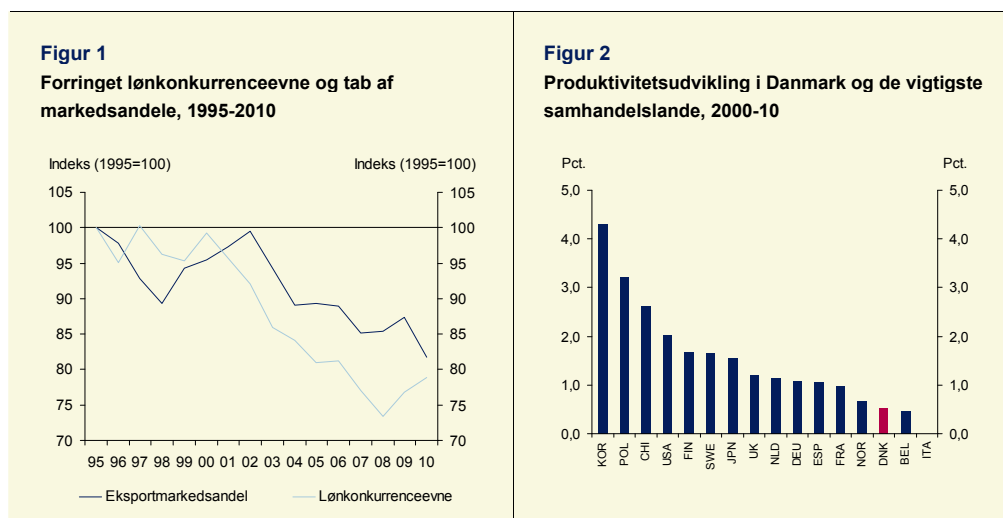
Konkurrenceevne

I 00'erne blev den danske konkurrenceevne svækket væsentligt, fordi de danske lønninger er steget hurtigere end produktiviteten. En del af forklaringen er, at dansk økonomi under den kraftige højkonjunktur frem mod 2008 bevægede sig på kapacitetsgrænsen, og det medførte et relativt kraftigt lønpres. Tabet af lønkonkurrenceevne har medført tab af eksportmarkedsandele, *jf. figur 1*.

I de kommende år er vækstudsigterne og genopretningen af dansk økonomi udfordret af den svækkede konkurrenceevne. Der er en risiko for, at mange danske virksomheders konkurrenceevne ikke er tilstrækkelig stærk til, at de fuldt ud vil kunne omsætte de kommende års forventede stigning i den globale efterspørgsel til øget afsætning. Prisen for dette kan være, at perioden med forholdsvis lav beskæftigelse bliver længere end ellers.

Derfor er det regeringens mål, at Danmark skal forbedre sin lønkonkurrenceevne over for udlandet. En sådan forbedring vil kunne bringe Danmark hurtigere ud af krisen og understøtte målsætningen om fornyet fremgang i vækst og jobskabelse.

Løn- og produktivetsniveauet vil på sigt balancere. Så jo højere vækst, der skabes i produktiviteten, desto større bliver grundlaget for lønstigninger. Danmark står imidlertid overfor en stor udfordring med at få øget væksten i produktiviteten. Siden midten af 1990'erne har den danske produktivitetsvækst været meget lav i international sammenhæng, *jf. figur 2*.

Anm.: Lønkonkurrenceevnen viser udviklingen i lønombudsindtægter pr. produceret enhed i fremstillingssektoren i Danmark sammenlignet med et gennemsnit af Danmarks samhandelspartnere. Eksportmarkedsandelen er beregnet i mængder for varer og tjenester. I figur 2 sammenlignes produktivitetsvæksten med Danmarks 15 største samhandelspartnere målt ved kronekursvægtene.

Kilde: Danmarks Statistik, OECD og egne beregninger.

Faktaark

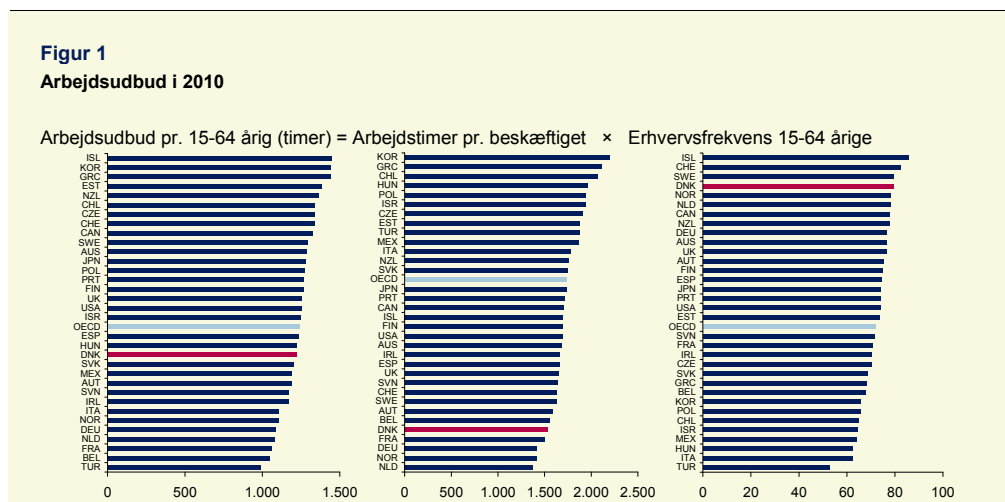
8. maj 2012

Arbejdsudbud

Danmarks velstand afhænger blandt andet af, hvor mange der er på arbejdsmarkedet, og hvor mange timer hver enkelt arbejder. Et højt og effektivt arbejdsudbud er således en vigtig faktor, hvis Danmark skal fastholde sin position som et af verdens rigeste lande og udvikle velfærd.

Det er veldokumenteret, at et øget arbejdsudbud på sigt vil omsætte sig i øget beskæftigelse – og altså ikke i øget ledighed.

Det danske arbejdsudbud ligger under gennemsnittet for OECD-landene og et stykke under de førende lande, *jf. figur 1*. Dette dækker over en høj erhvervsfrekvens for både mænd og kvinder, mens arbejdstiden i en international sammenligning er lav.

Kilde: Konkurrenceedvneredegeørelse 2011.

Med den forudsatte vækst i produktion og beskæftigelse vil der i løbet af få år igen kunne være en bremse på væksten, fordi arbejdsudbuddet falder frem mod 2020 set i forhold til befolkningens størrelse, hvis der ikke gennemføres reformer.

Regeringens forslag til reformer bidrager til en fremgang i beskæftigelsen svarende til omkring 60.000 personer i job frem til 2020. Det betyder, at beskæftigelsen i alt kan vokse svarende til 180.000 personer frem til 2020. En del af beskæftigelsesfremgangen sker ved at folk arbejder flere timer.

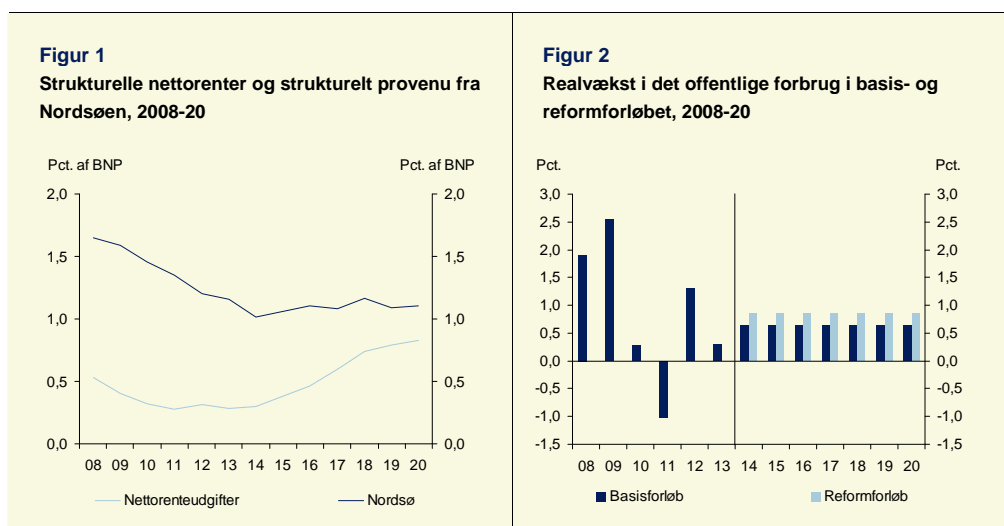
De offentlige finanser

Det er regeringens mål for den økonomiske politik, at der skal være strukturel balance på de offentlige finanser i 2020, og finanspolitikken skal være holdbar.

Kun herved kan vi værne om tilliden til dansk økonomi og opretholde et lavt renteniveau, der kan understøtte økonomisk fremgang. Og ved at konsolidere de offentlige finanser nu, kan vi også bevare handlemuligheder i den økonomiske politik, hvis der skulle blive behov for det.

Flere forhold lægger pres på de offentlige finanser de kommende år. Frem mod 2020 svækkes den strukturelle saldo blandt andet af den demografiske udvikling, faldende Nordsø-indtægter og højere nettorenteudgifter i lyset af stigende rentesatser fra det nuværende meget lave niveau og en konjunkturbetinget stigning i den offentlige gælds andel af BNP, *jf. figur 1*.

Rammerne for de offentlige udgifter bliver således stramme fremover. Hvis der ikke gennemføres nye reformer, vil det offentlige forbrug kun kunne vokse realt med 0,6 pct. om året i perioden 2014-2020 – givet at der skal være strukturel balance på de offentlige finanser i 2020, *jf. figur 2*. Når der gennemføres reformer, vil det offentlige forbrug kunne vokse realt med godt 0,8 pct. om året.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Udfordringen for de offentlige finanser frem mod 2020

I den nyeste makroøkonomiske fremskrivning er der – uden nye reformer og med en offentlig forbrugsvækst på godt 0,8 pct. om året – udsigt til et strukturelt underskud på de offentlige finanser på 7 mia. kr. i 2020 (svarende til 0,4 pct. af BNP). Heri er indregnet en besparelse på forsvarrets område, som isoleret set reducerer både det offentlige forbrug og det strukturelle underskud i 2020 med 2 mia. kr.

I den fremskrivning, der lå til grund for den sidste regerings plan "To streger under facit", var der – ligeledes med en offentlig forbrugsvækst på godt 0,8 pct. om året – strukturel balance på de offentlige finanser i 2020. Heri var også indregnet en besparelse på forsvarret på 2 mia. kr.

Den ekstra udfordring på 7 mia. kr. afspejler primært følgende forhold:

- For det første indgik i "To streger under facit" en række reformer, som ikke er blevet udmøntet. Det drejer sig om tiltag vedr. SU, fleksjob og optjeningsprincipper mv., som ikke er besluttet i Folketinget. Desuden er den forudsatte EU-rabat på 1 mia. kr. ikke besluttet i EU på nuværende tidspunkt. Disse forhold forklarer tilsammen ca. 3½ mia. kr. af forskellen.
- For det andet indebærer svækkede konjunkturer og større offentlig nettogæld en forøgelse af udfordringen for de offentlige finanser – i form af øgede renteudgifter (netto) – på knap 2 mia. kr. i 2020.
- For det tredje betyder udviklingen i studieadfærden, at 54 pct. af en ungdomsårgang nu ventes at gennemføre en videregående uddannelse i 2020, *jf. boks 1.10*. I "To streger under facit" var det forudsat, at 50 pct. ville gennemføre en videregående uddannelse (svarende til uddannelsesmålsætningen fra Globaliseringsaftalen). Ændringen svækker isoleret set de offentlige finanser med ca. 1½ mia. kr. i 2020.

Ændringerne betyder, at hvis der ikke gennemføres nye reformer, vil det offentlige forbrug kun kunne vokse med 0,6 pct. om året i perioden 2014-2020, hvis der skal sikres strukturel balance på den offentlige saldo i 2020.

Afskaffelsen af kontanthjælpsloftet og starthjælpen mv. samt forøgelsen af skatter og afgifter i forbindelse med aftalen om Finansloven for 2012 fører – sammen med afgiftsstigningerne i forbindelse med energiaftalen - isoleret set til en reduktion af arbejdsudbuddet med ca. 5.000 personer og dermed en svækkelse af den strukturelle saldo med omkring 1 mia. kr. i 2020. En række andre elementer i finanslovsaftalen bidrager imidlertid til at styrke saldoen. Derudover er der en række andre forhold, herunder befolkningsprognosen, skøn for Nordsø-indtægter og registreringsafgift, udgifter til folkepension mv., som isoleret set indebærer mindre ændringer i fremskrivningen. Samlet set er de ovennævnte forhold omtrent neutrale for de offentlige finanser i 2020 set i forhold til den fremskrivning, der lå til grund for "To streger under facit".

Kilde: Egne beregninger.

Initiativer på kort sigt

Regeringen har allerede taget en række initiativer, der understøtter økonomien på det korte sigt:

Hovedinitiativer til at understøtte økonomien på det korte sigt

Finansloven for 2012, bl.a. med en omfattende kickstart af dansk økonomi, som gennem fremrykning af anlægsinvesteringer mv. styrker beskæftigelsen med 8.000 job i både 2012 og 2013.

Tilbagebetaling af efterlønsbidrag, som skønnes at øge den økonomiske aktivitet (BNP) med ¼ pct. i 2012 og øge beskæftigelsen med ca. 2.500-3.000 job både i 2012 og 2013.

Udviklingspakken, der styrker bl.a. små og mellemstore virksomheders finansieringsmuligheder bl.a. ved udvidelse af Vækstkautionsordningen med godt 550 mio. kr., udvidelse af Eksportlåneordningen med 15 mia. kr. og yderligere eksportgarantier på mindst 20 mia. kr. Disse finansielle tiltag understøtter fornyet fremgang i vækst og beskæftigelse og bidrager til, at beskæftigelsesvirkningerne af den økonomiske politik er større end bidraget fra finanspolitikken alene.

Aftale om den danske energipolitik 2012-2020, som bringer Danmark i front med en grøn omstilling af økonomien. Aftalen indebærer bl.a. øgede investeringer og styrker derigennem beskæftigelsen med op til 6-8.000 job de kommende år.

Nyt initiativ: Ungepakke, som skal sikre flere praktikpladser og begrænse ungdomsledighed. Ungepakken skal drøftes med arbejdsmarkedets parter som en del af trepartsforhandlingerne.

Fastholdelse af lave renter gennem ansvarlig økonomisk politik bidrager til øget vækst og flere job. Den lave rente, der både skyldes den troværdige økonomiske politik og den generelle konjunktursituation, indebærer isoleret set opretholdelse af i størrelsesordenen 45.000 job. Bl.a. med henblik på at fastholde tilliden til den økonomiske politik og sunde offentlige finanser har regeringen indgået aftale om en budgetlov.

Initiativer på langt sigt

Regeringens hovedinitiativer til at øge vækst og velfærd på længere sigt

Nye reformer, der øger arbejdsudbuddet med 60.000 personer og styrker de offentlige finanser med 14 mia. kr.

- Trepartsaftale om øget arbejdstid og opkvalificering af arbejdsstyrken.
- Fuldt finansieret og socialt afbalanceret skattereform, der markant sænker skatten på arbejdsindkomst.
- Reform af førtidspension og fleksjobordning, jf. regeringens udspil fra februar 2012.
- Tidligere færdiggørelse af uddannelse og reform af SU.
- Reform af bl.a. integration, international rekruttering, forebyggelse og sygefravær samt kontanthjælp og aktivering mv.

Øget uddannelse, som skal muliggøre højere produktivtetsvækst

- Opkvalificering af ufaglærte og forbedret efteruddannelse som led i trepartsaftale.
- Folkeskolereform.
- 95 pct. af en ungdomsårgang skal mindst gennemføre en ungdomsuddannelse.
- 60 pct. skal gennemføre en videregående uddannelse, 25 pct. skal gennemføre en lang videregående uddannelse.

Yderligere initiativer til at styrke produktiviteten

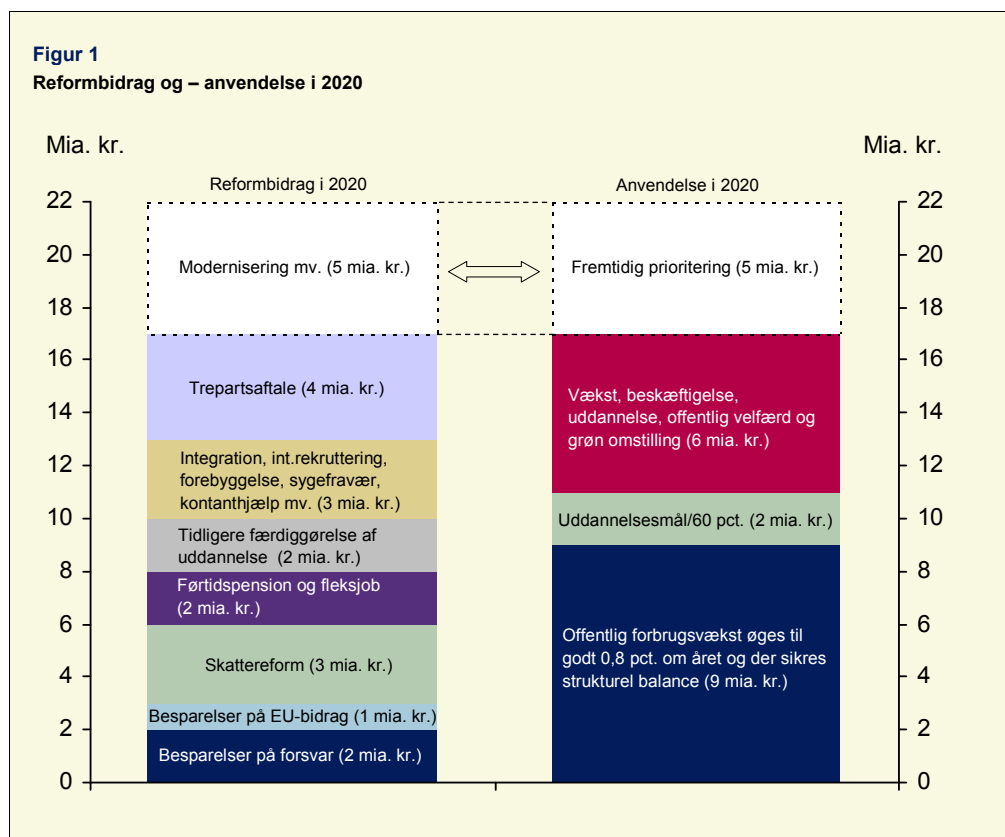
- Nedsættelse af produktivitetskommission.
- Offensiv erhvervs- og vækstpolitik, herunder nedsættelse af vækstteam.
- Konkurrenceudspil.
- Styrket adgang til vækstkapital og finansiering.
- Prioritering af forskning, udvikling og innovation.

Reformer til modernisering af den offentlige sektor, som skal muliggøre omprioritering af offentlige udgifter for mindst 5 mia. kr.

- Effekter, resultater og gensidig læring.
- Digitalisering.
- Velfærdsteknologi.
- Arbejdstids- og arbejdsforhold i det offentlige.
- Offentlig-privat samarbejde.
- Bedre regulering og målretning.
- Kapacitetsudnyttelse, økonomistyring, ledelse og bedre offentlige indkøb.

Reformbidrag og anvendelse i 2020

2020-planen *Danmark i arbejde* indeholder samlet bidrag fra reformer og omprioriteringer for 22 mia. kr., som afsættes til sikring af velfærd, vækst, beskæftigelse og grøn omstilling, jf. figur 1.

Anm.: Besparelsen på forsvaret på 2 mia. kr., jf. venstre søjle, forudsættes at medgå til at sikre strukturel balance på de offentlige finanser i 2020 og reducerer isoleret set samtidig det offentlige forbrug med 2 mia. kr. Den forudsatte offentlige forbrugsvækst på 0,8 pct. om året fra 2014-2020 modsvarer en forøgelse af den offentlige forbrugsramme i 2020 på ca. 7 mia. kr. set i forhold til et basisforløb uden nye reformer, hvor strukturel balance i 2020 sikres alene gennem lavere vækst i det offentlige forbrug.

Kilde: Egne beregninger.

Reformbidrag:

Sigtet med regeringens reformer, som frem mod 2020 skal øge arbejdsudbuddet svarende til 60.000 flere i job, er både at skabe øget beskæftigelse og vækst og samtidig skabe et øget årligt råderum i finanspolitikken på i alt 14 mia. kr. i 2020:

- **Skattereform.** Regeringen vil fremlægge et udspil til en fuldt finansieret skattereform med en rimelig social balance, der markant sænker skatten på arbejdsindkomst. Reformen skal varigt styrke de offentlige finanser med 3 mia. kr. årligt.

- **Reform af førtidspension og fleksjob.** Regeringen har i februar 2012 fremlagt et udspil til en reform af førtidspensions- og fleksjobordningen, der sigter på at mindske antallet af mennesker på overførselsindkomst, og som i 2020 kan styrke de offentlige finanser med ca. 2 mia. kr. årligt.
- **Tidligere færdiggørelse af uddannelser.** Regeringen vil yderligere fremlægge forslag om reformer med sigte på, at unge skal færdiggøre deres uddannelse tidligere, og som samlet skal forbedre de offentlige finanser i 2020 med 2 mia. kr. årligt.
- **Øvrige reformer.** Regeringen vil endvidere fremlægge reformer, som bl.a. skal sikre bedre integration på arbejdsmarkedet af indvandrere og efterkommere, styrke international rekruttering, styrke forebyggelse og reducere sygefraværet samt skaffe flere kontanthjælpsmodtagere i job. Disse reformer skal samlet styrke de offentlige finanser i 2020 med 3 mia. kr. årligt.
- **Trepartsforhandlinger.** Regeringen vil indlede trepartsforhandlinger med arbejdsmarkedets parter med henblik på en aftale, der kan øge arbejdsudbudet og dermed forbedre de offentlige finanser i 2020 med 4 mia. kr. årligt.

Herudover findes der 3 mia. kr. frem mod 2020 ved en besparelse på forsvaret på 2 mia. kr. og en forudsat rabat på Danmarks EU-bidrag på 1 mia. kr.

Anvendelse:

Det øgede årlige råderum på 17 mia. kr. vil blive disponeret til følgende prioriterede formål:

- De første 9 mia. kr. skal muliggøre, at det offentlige forbrug kan vokse med godt 0,8 pct. om året (inkl. besparelsen på forsvaret, der isoleret set reducerer det offentlige forbrug) samtidig med, at der bliver strukturel balance på de offentlige finanser i 2020,
- 2 mia. kr. skal muliggøre, at ambitiøse uddannelsesmålsætninger kan realiseres, og
- 6 mia. kr. skal muliggøre yderligere initiativer til fremme af vækst og beskæftigelse, herunder til at sikre tilstrækkelig kapacitet i uddannelsessektoren, forbedringer af den offentlige velfærd og bidrage til en grøn omstilling.

Modernisering og omprioritering

Samtidig med reformerne, der øger det økonomiske råderum, vil regeringen frem mod 2020 frigøre mindst 5 mia. kr. gennem modernisering af den offentlige sektor.

Moderniseringsinitiativerne vil medvirke til at effektivisere og forbedre den offentlige opgaveløsning og samtidig muliggøre en omprioritering af offentlige udgifter mellem områder og sektorer. Herved kan der frigøres yderligere midler til at forbedre den offentlige service på højtprioriterede områder som fx sundheds- og uddannelsesområdet.

Beskæftigelsen kan stige svarende til 180.000 personer

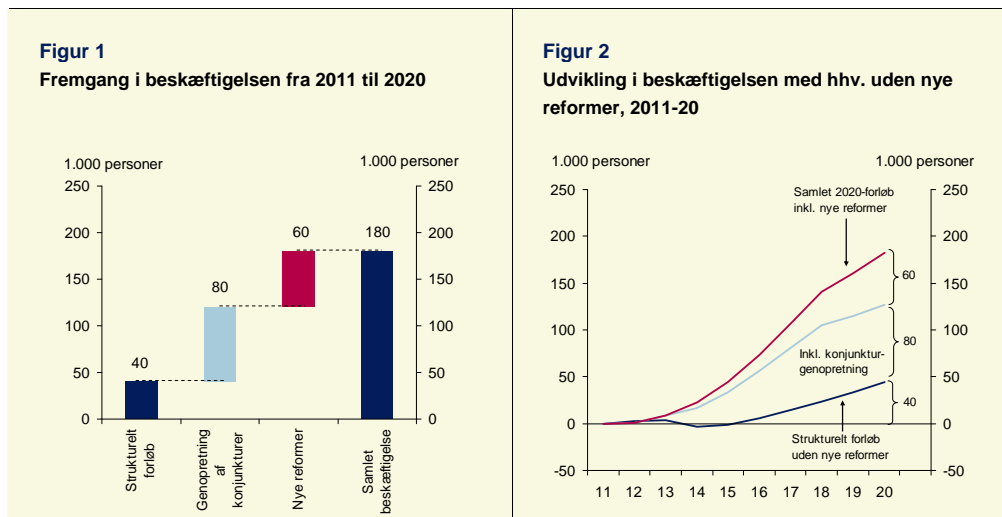
I 2020-planen *Danmark i arbejde* skal beskæftigelsen vokse svarende til, at 180.000 flere personer kommer i job frem mod 2020.

Regeringen vil fremlægge nye, konkrete reformer, der isoleret set skal øge beskæftigelsen frem mod 2020 svarende til, at ca. 60.000 flere personer er i job, *jf. figur 1*.

Sammen med en genopretning af konjunkturerne og de allerede gennemførte reformer vil det muliggøre en samlet forøgelse af beskæftigelsen frem mod 2020, som svarer til, at omkring 180.000 flere personer er i job, *jf. figur 2*.

Beskæftigelsesfremgangen frem mod 2020 skal både komme fra faldende ledighed, ved at antallet af hænder på arbejdsmarkedet øges, og ved højere arbejdstid for de, som allerede er på arbejdsmarkedet.

Den samlede stigning i beskæftigelsen på 180.000 personer afspejler dels, at omkring 150.000 flere personer er i job, dels at arbejdstiden stiger svarende til indsat- sen fra yderligere omkring 30.000 personer

Anm.: I begge figurer dækker "strukturelt forløb" over beskæftigelseseffekten af allerede vedtagne reformer samt af den demografiske udvikling mv. fra 2012-20. I det strukturelle forløb er endvidere indregnet en reduktion af beskæftigelsen på 10.000 personer, som skyldes målsætningen om at øge andelen, som tager en videregående uddannelse til 60 pct. i 2020.

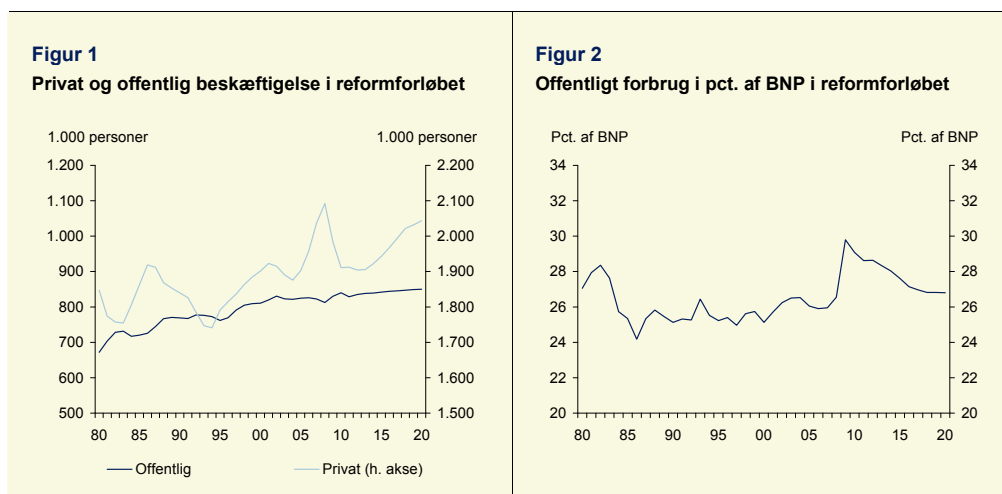
Kilde: Egne beregninger.

Privat og offentlig beskæftigelsesvækst

Med højere beskæftigelse og vækst i den private sektor vil der blive bedre råd til at udvikle velfærden og investere i blandt andet uddannelse, samtidig med at der sikres balance i den offentlige økonomi.

Med de forudsatte reformer i 2020-planen stiger den private beskæftigelse med ca. 130.000 personer fra 2011 til 2020, *jf. figur 1*. I samme periode forudsættes den offentlige beskæftigelse at stige med godt 20.000 personer. Ud over de ca. 130.000 personer i den private sektor kommer en stigende arbejdsindsats som følge en øget arbejdstid (svarende til indsatsen fra ca. 30.000 personer).

Omtrent 2/3 af faldet i den private beskæftigelse under finanskrisen på 190.000 personer vil således blive indhentet igen frem mod 2020 – på et holdbart grundlag i kraft af reformer. Det skal ses i sammenhæng med, at den private beskæftigelse var uholdbart høj i 2008, hvor arbejdsmarkedet var præget af overophedning.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det offentlige forbrugs andel af den samlede samfundsøkonomi (BNP) steg kraftigt i kølvandet på finanskrisen som følge af et kraftigt fald i BNP og mærkbare overskridelser af de offentlige budgetter, særligt i 2009.

Med forudsætningerne i *Danmark i arbejde* falder det offentlige forbrugs andel af BNP frem mod 2020, *jf. figur 2*. Faldet skal navnlig ses i sammenhæng med stigende BNP i lyset af den forudsatte fremgang i den private sektor, mens det reale offentlige forbrug i reformforløbet er forudsat at vokser med godt 0,8 pct. om året i perioden 2014-20.